

ЙЕРУСАЛИМ

град между земята и небето

стр. 4-5

ИЗПИТАНИЯ НА ВЯРАТА

Авраам, Йов и Мариам

стр. 6

130 ГОДИНИ

от Априлското въстание

стр. 7

Х Р И С Т О С   В О С К Р Е С Е !

Патриаршеско и синодално Пасхално послание

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Възлюбени в Господа чеда на светата ни родна Църква,

Днес тържествуват небето и земята, безплътните сили ликуват, човешкият род се приканва да вземе участие във всеобщата радост. Защото няма друг ден, който така изобилно да изпълва с неземан възторг и светла надежда сърцата на милиони хора по света.

Възкресението на нашия Господ Иисус Христос е най-великото събитие и най-голямото чудо в историята на човечеството.

С Възкресението Си Спасителят осени всички със Своята благодат, за да възсия в сърцата ни пасхалната радост, която изпитали жените мироносици при поздравя на възкръсналия Христос: „Радвайте се!“ (Мат. 28:9). А към светите апостоли отправил животворните слова: „Мир вам!“ (Йоан. 20:19).

Основата на апостолската проповед е Христовото Възкресение. То е най-убедителното доказателство, че всеки един от нас ще бъде възкресен, защото Христос възкръсна като Богочовек. С Неговото Възкресение се поставя началото на всеобщото възкресение на човечите. „Ако вярваме, че Иисус умря и възкръсна, то и починалите в Иисуса Бог ще приведе с Него“ (1 Сол. 4:14).

С вярата си във Възкресението апостолите победиха царства, вършиха правда (Евр. 11:33), свидетелстваха без страх за Христа разпнатия, Който бе за тях Божия сила и Божия премъдрост (1 Кор. 1:24). Св. Йоан Богослов потвърждава: „Тази е победата, която победи света – нашата вяра“ (1 Йоан. 5:4). Тя е извор на живот и несекваща радост в сиянието на всепобедното Възкресение.

Възлюбени,

Ден на Възкресението е! Да възкликнем с Псалмопевица: „Тоя ден е

Господ сътворил: да се зарадваме и да се развеселим в него“ (Пс. 117:24). Да се просветим от тържеството и един друг да се прегърнем, да назовем братя и тези, които ни ненавиждат, заради Възкресението всичко да простим и да възкликнем: „Христос възкръсна от мъртвите, със смъртта Си смъртта победи и на тези, които са в гробовете, живот подари!“

Отечески честитим светлото Христово Възкресение на всички верни чеда на родната ни света Църква, в пределите на Родината ни и извън нея, с пожелания за здраве, успех и радост във възкръсналия Господ.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Председател на Св. Синод

† **МАКСИМ**

Патриарх Български и Митрополит Софийски

Членове на Св. Синод :

- † Врачански митрополит **КАЛИНИК**
- † Сливенски митрополит **ЙОАНИКИЙ**
- † Пловдивски митрополит **АРСЕНИЙ**
- † Видински митрополит **ДОМЕТИАН**
- † Варненски и Великопреславски митрополит **КИРИЛ**
- † На САЩ, Канада и Австралия митрополит **ЙОСИФ**
- † Западно- и Средноевропейски митрополит **СИМЕОН**
- † Великотърновски митрополит **ГРИГОРИЙ**
- † Русенски митрополит **НЕОФИТ**
- † Неврокопски митрополит **НАТАНАИЛ**
- † Плевенски митрополит **ИГНАТИЙ**
- † Старозагорски митрополит **ГАЛАКТИОН**
- † Ловчански митрополит **ГАВРИИЛ**
- † Доростолски митрополит **ИЛАРИОН**

„Жените мироносици при гроба на възкръсналия Христос“
Руска икона, XIX в.

„Защо търсите Живия между мъртвите?“

Ден на възкресение е, нека, люде, да сияем: Пасха е, Господня Пасха! Защото от смърт към живот и от земята към небето Христос Бог преведе нас, които пеем тържествена песен. (Песен 1)

Дойдете да пием ново питие, не от неплоден камък чудодейно източено, но от нетленния източник, бликнал из гроба на Христа, в Когото се утвърждаваме. (Песен 3)

Жените, които бяха с Мария, като изпревариха утрото и намериха камъка отвален от гроба, чува от ангела: Защо търсите между мъртвите като човек Онзи, Който пребъдва във вечна светлина? Вижете гробните повивки! Тичайте и възвестете на света, че Господ възкръсна, като умъртви смъртта, понеже е Син на Бога, Който спасява човешкия род. (Ипакои, гл. 4)

Богоречивият Авакум да застане с нас на божествена стража и ни покаже светоносния ангел, който ясно говори: Днес е спасението на света, понеже Христос възкръсна като всецелен. (Песен 4)

От ранна утрин да подралим, вместо миро песен да принесем на Господа и да видим Христа – Слънцето на правдата, което всички огрява с живот. (Песен 5)

Слезе, Христос, в преизподнята на земята и съкруши вечните заворки, които държаха окованите, и тридневен, като Йона от кита, възкръсна от гроба. (Песен 6)

Из канона на Пасхалната утрения

† Доростолски митрополит ИЛАРИОН

ПАСХАЛНИЯТ ВЕЛИКДЕНСКИ ПОЗДРАВ

Христос възкресе! – Пасхалният великденски поздрав е вечно нов, живителен, пълнеж сърцата с нестихваща радост.

Чудно слово! То прави да тържествува цялата природа. Хората някога нищо не са чували за небето, за отвъдния свят, който само Яков е видял насън, и то във вид на стълба, по която слизали и възлизили ангели Божии (Бит. 28:12-19). А сега, като се възвестява Христовото възкресение, хората узnavат и се убеждават, че настоящият живот на земята е начало на вечния живот на небето; убеждават се, че животът на човека тук напомня живота на птица, затворена в яйце, и само когато се счупи черупката му, пред нея се открива обширният кръгзор на живота с всичките му красоти.

Сега, когато Христос Господ възкръсна и като Богочовек Му се даде „всяка власт на небето и на земята“ (Мат. 28:18), небето стана не само достижимо, но се съедини и със земята. Това стана, защото на земята се яви Божеството, а на небето – човечеството. Ангелите, които Яков видял да възлизат и слизат по

стълбата, сега идват на земята да вестят радостта, че „Син Човечески“, както Сам Господ Исус Христос нарича Себе Си, е Който владичествува на небето.

Христос възкресе! – Този поздрав по силата на вярата да ни извиси и измени духовно и ако не сме се изменили на дело, то да бъдем в надежда съгласно възторжените слова на св. ап. Петър: „Благословен да бъде Бог и Отец на Господа нашего Исуса Христа, Който по голямата Си милост, чрез възкресението на Исуса Христа от мъртвите ни възроди за жива надежда“ (1 Петр. 1:3).

Така, възкресението на Господа Исуса Христа за нас е източник на светли размисли, съзерцания, удивления, радост, благодарност и надежди. И колкото повече сме уверени и убедени в истината на възкресението, потвърдено от очевидци, та дори и от враговете на християнството, толкова повече жадуваме тази истина да се потвърждава от всички със словата на тържествения отклик на пасхалния великденски поздрав: „Воистину Христос възкресе!“

И ако тези слова са храна за душата, задоволяващи нейния духовен глад по словото, съгласно думите на Писанието, което излиза от устата на Господа (Второзак. 8:3), то словото за Възкресението Христово подобно на манна, с каквато са били хранени до насита някога евреите в пустинята, ще нахрани душата.

И така, измъчвани ли сте от греха, словото за Възкресението на Господа Исуса Христа – „Предадения за нашите грехове и Възкръсналия за наше оправдание“ (Рим. 4:25) – ще ви успокои. Жадувате ли за правда, словото за Възкресението ще я удовлетвори.

Страхувате ли се от смъртта, вслушайте се в пасхалния поздрав „Христос възкресе“ и знайте: възкръсналият от мъртвите Христос е лек против нея, защото „Христос възкръсна от мъртвите и за умрелите стана начатък“ (1 Кор. 15:20) – Първенец.

Изнемогвате ли в борбата против враговете на вашето спасение – в борбата с вашите недъзи, вслушайте се в тоя поздрав и ще намерите у Възкръсналия Господ победоносна сила, защото се казва в псалмите: „Да възкръсне Бог и да се разпръснат враговете Му и да бягат от лицето Му, които Го ненавиждат“ (Пс. 67:1).

Жадува ли, копнее ли душата ви за Бога, както кошута жадува за водни потоци (Пс. 41:1), възкресението е живо упование и ще утоли тая ваша жажда.

Ето, виждате каква изобилна храна предлага за душата Възкресението Христово с тоя великденски, пасхален привет. От сърце пожелаваме вашата душа да се възрадва в Господа от него:

Христос възкресе!

Духовни училища

Обмяна на опит между семинариите у нас

На 11 април в Пловдивската духовна семинария „Св. Кирил и Методий“ се проведе работна среща на ръководствата на духовните училища у нас. В нея взеха участие ректорите на двете семинарии архимандритите Сергей и Сионий, йеромонах Антоний, ефимерий на Пловдив-

ската семинария, Божидар Маринов, секретар на Софийската семинария, и учители от двете духовни училища.

По време на срещата бяха обсъдени въпроси относно учебно-възпитателния процес, както и предстоящи съвместни мероприятия на двете учебни заведения.

Пловдивски семинаристи отново с награди

Фолклорният състав на Пловдивската духовна семинария за поредна година взе участие в Националния фолклорен конкурс „Орфеево изворче“, гр. Стара Загора. Семинаристите спечелиха няколко награди в различни категории.

Първа награда за солово изпълнение на родопска гайда взе ученикът Лазар Керемедчиев от X клас. Първа награда за солово изпълнение на родопска песен спечели Никола Чомбаслиев, ученик от XII клас. Втора награда за изпълнение на народна песен получи групата за изпълнение на автентични народни песни

на Пловдивската духовна семинария.

Националният фолклорен конкурс се проведе на 24 и 25 март.

И тази година Негово Високопреосвещенство Старозагорският митрополит Галактион оказа топло и радушно гостоприемство на пловдивските семинаристи.

В навечерието на празника Благовещение учениците от духовното училище взеха участие в празничното вечерно богослужение, което бе извършено от митрополит Галактион в съслужение с храмовото духовенство.

Йером. Антоний МИХАЛЕВ

КОМЕНТАР

Лъжи представяни като наука

През последните седмици медиите обявиха сензационната новина, че е открито евангелие на Юда.

За това „евангелие“ всички данни от научните проучвания твърдят, че е от около IV век. Ръкописът е на коптски (езика на християните в Египет, днес вече мъртъв, само в богослужебна употреба). Едни журналисти отразиха „научното“ допълнение, че било писано на коптски, но с гръцки букви. Те просто не знаят, че коптската азбука ползва гръцките букви, като е приспособила някои допълнителни знаци за звуковете, които не съществуват в гръцкия език. Както са направили и светите Солунски братя навремето с българската азбука.

Този коптски текст бил превод най-вероятно от гръцки. А предполагаемият гръцки оригинал е произлязъл през II-III век.

Дотук всичко е чудесно! Защото периодът III-V век сл. Хр. в Египет е известен с изобилно творчество и преводи на книжнина – както християнска, така и нехристиянска. Сред тази книжнина известна част са заемали апокрифите – и християнски, и гностически, и различни други. Повечето апокрифи са преводни от гръцки, сирийски и др. езици.

Защо се пишат апокрифи ли? Една част от тях явно са писани и размножавани, за да се разпространява чрез тях

определено учение, различно от постепенно ставашото официално християнство. От памтивека се е прилагал методът на дискредитиране на дадени идеи чрез лансиране на сходни, но съвсем погрешни идеи. Иди се опрайви после кой крив, кой прав! Други пък са писани вероятно като народна литература. Както става и днес: учените-историци пишат исторически изследвания, а писателите на исторически романи си създават измислени герои и взаимоотношения, спазвайки просто историческата рамка, контекста и т. н.

Но да се върнем на „нашето“ Евангелие от Юда. През около 180 г. св. Иринеи Лионски в „Против ересите“ (непоклатим исторически извор!) споменава за апокриф „Евангелие на Юда“. След това св. Епифаний Кипърски в края на IV в. отново пише за апокриф с такова име. И двамата са гръкоезични свети отци, т. е. те са познавали този апокриф в гръцкия му (оригинален, може би) вариант. И покъсни свидетелства има, но тези ни стигат.

Изводът: излязлото в медиите съобщение за произход на това апокрифно евангелие от II в. явно е точно; много е възможно преводът му на коптски да е станал някъде през IV в., когато покрестават гоненията срещу християните и книжнината, свързана с християнството (включително и апокрифната), се умножава.

Логическо затруднение: как да допуснем, че това „евангелие“ е на Юда Искариот(ски), щом като той е живял в първата третина на I век, а разпространяването под негово име „евангелие“ е писано най-вероятно (тук всички са единодушни) през II век? Наистина, никой не дръзва да твърди, че „евангелието“ му е написано през I век!

А приказките за това, какво му бил казал Исус Христос и как Юда Му направил услуга да Го предаде, са си умствени упражнения от по-късно време. То си е очевидно. В тези приказки личи стремеж да се обори твърдо наложилото се отрицателно разбиране в Църквата и в тогавашното общество за Юдиното предателство. Защо? Всеки отговор на този въпрос ще си е чиста хипотеза. Все пак никой от поддържащите „автентичността“ на Евангелие от Юда днес не отхвърля автентичността на съдържанието на каноничните евангелия... освен в частта им за стореното от Юда! Но това „реабилитиране“ на Юда си е чисто предпоставено, априорно мнение, което няма как да се докаже. Колкото до това, кой има полза от реабилитирането на Юда или от дискредитирането на истинността на християнското Писание, отговорете си сами...

Проф. Иван Желев ДИМИТРОВ

Свещеник търси помощ

Свещеник ИВАН (Иво) КАЛИНОВ от Русенска епархия е на 40 години, от 3 години е болен от множествена склероза и сега е в инвалидна количка.

Той е пенсионер по болест и пенсията му не покрива разходите за назначеното му лечение, а семейството му се нуждае и от средства за живот. Свещеникът има две деца, които още учат и безработна съпруга.

Отец Иван благодари за оказаната му до този момент помощ и се надява и занапред на милосърдието на своите събратя и християните да го подпомагат, като изпращат пощенски запис на адрес:

гр. Кубрат – 7300, ул. „Страция“ № 5,
свещ. Иван (Иво) Неделчев Калинов, дом. тел. 0838 / 30-40

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ 2006

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Посочете изданието и периода от време, за който искате да се абонирате:

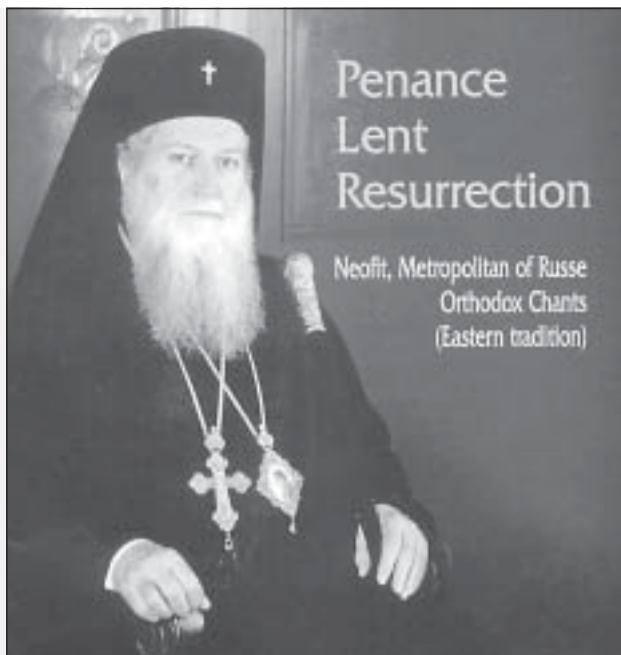
.....
Име..... Презиме .....
Фамилия.....
гр./с..... п. код ..... общ. ....
обл. .... ж.к./ул. .... №... бл. ....
вх. .... ап. .... тел: .....

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложен документ за платен абонамент (банково бордерио или пощенски запис).

Цените на абонамента са на стр. 8.

ПОКАЯНИЕ, ПОСТ, ВЪЗКРЕСЕНИЕ

Нов компактдиск на
Негово Високопреосвещенство
Русенски митрополит
НЕОФИТ

По традиция, след като се изпее тропарят в началото на пасхалната утрень, духовникът поздравява всички богомолци по случай Великия Господен. В този запис звучи кратко

*пасхално
приветствие от
митрополит
Неофит,*

който е известен и със своето върховено, дълбокосъдържательно благовестие.

Продължава пеенето на катавасиите на Пасха Христова и светилния „Плотию уснув“. Макар и кратко, това песнопение представя тайнственото събитие, когато Христос след кръстните страдания „заспива по път като смъртен“, слиза в ада, „възвдига Адам от тлението“, освобождава старозаветните праведници и „тридневен възкръсва“. Той е „Пасха на безсмъртието, спасението на света“!

Следват пасхалните стихирни, в които се призовава да имаме пълнота на пасхалната радост, както се пее в стиха: „Този ден е Господ сътворил, да се зарадваме и да се развеселим в него“ (Пс. 117:24), а така също: „... да просияем от тържеството, един дружиго да се презърнем. На тези, които ни ненавиждат, да кажем „братя“ и всичко да им простим, заради Възкресението!“

Кондакът, както и тропарят са песнопения,

които накратко ни запознават със съдържанието на църковния празник. Тук е записан тържественият пасхален кондак: „Макар и в гроб да слезе, Безсмъртни, но адовата сила разруши и възкръсна като Победител, Христе Боже. На жените мироносици извика „Радвайте се!“ и на Твоите апостоли мир дарува, а на умрелите даде възкресение.“

В края на този втори албум на Негово Високопреосвещенство митрополит Неофит звучи причастният стих „Тело Христово“ в стил пространно пеене на глас 1 от Даниил Първопеец (18 в.), а след него това едно рядко изпълнявано „Многолетие“, източен напев на глас 8, което е

*благослов за здраве и
спасение на всички
християни*

С искрено желание записаните песнопения да укрепят духа по време на великопостния подвиг и да усилят пасхалната радост на вярващите в Христа Исуса, нека, както казва св. Йоан Златоуст, всеки един от нас „да влезе радостен в радостта на своя Господ... защото като възкръсна от мъртвите, Христос стана началък на умрелите: Той пръв възкръсна като Глава, а след Него в свое време ще възкръснем всички ние, Неговите членове! Нему слава и власт во веки веков! Амин!“

Свещ. Кирил ПОПОВ

Съвременният човек изпитва необходимост в дадено време да намали забързания динамичен ход, да се отърси от земното и вещественото, да вникне в себе си и да направи равностметка на изминатия житейски път. Ето защо, светлата Църква мъдро е отредила периоди на усилената молитва, на духовен подвиг.

*Особено
благоприятно време
за духовно издигане,*

време за покаяние, както се призовава в една стихира, е Великият пост. За постигане на нужното покаяно настроение през тези дни помагат умиротелните песнопения, както и големият брой четива.

Представеният компактдиск съдържа великопостни и пасхални църковни песнопения от традицията на източното православно църковно пеене. По достойнство трябва да се отбележи изкусното и стилно изпълнение на песнопенията от Негово Високопреосвещенство Русенския митрополит Неофит, който с Божията помощ направи този запис във времето на своята благословена шестдесетгодишна.

В началото на компактдиска звучи молитвата към Божията Майка „Всем предстателствуещи, Благая“, която се пее в края на Великото повечерие (понеделник и сряда). Същото песнопение се изпълнява и на сиропустната вечерня, когато преди да започнем подвига на поста, едни дружи от сърце си казваме: „простено-прости“.

На второ място е записан великопостният евангелски чин, където с боговъдновени слова усърдно се молим: „Отвори ми дверите на покаянието, Животодателю,

защото духът ми погрънява към Твоя свят храм, като нося телесния храм цял осквернен. Но като щедър очисти ме с добросърдечната Си милост“.

Специално място през Великия пост заема Великият покаяен канон на св. Андрей Критски. В тази великолепа творба авторът извършва една прочувствена изповед, която е молитва към Бога за прошка на греховете.

В началото той казва: „Откъде да започна да оплаквам деянията на моя окаян живот?“ Но това не е плач от отчаяние, а покаяни съзвучие, водещ към спасение.

В кондака на канона св. Андрей Критски още по-силно е изразил дълбото съкрушение на разтърсената от покаянието човешка душа, излязла от духовната летаргия на равнодушието и самодоволството. „Душо моя, душо моя, стани, защо спиш? Краят приближава и ти ще се смутиш. Но стресни се, за да те пощадя Христос Бог, Който е навсякъде и всичко изпълва.“

*Християнството
е религия на
силния дух,*

на оптимизма. Ние сме с надежда, че въпреки нашата греховна природа, след като се разкаем, Бог ще прости нашите волни и неволни прегрешения. Затова отправяме към Него горещи молитви да бъде наш Покровител, Помощник в скърбите, както се пее във великопостното песнопение „Господи сил“: „Господи на силите, с нас бъди, понеже нямаме освен Теб друг помощник в скърбите. Господи на силите, помилуй ни!“

През Великия пост в определени дни се извършва Преждеосвещена света Литургия. В настоящия компактдиск са представени две харак-

терни за това богослужение песнопения – „Да исправитя“ и „Вкусите и видите“ (стих от 33 псалом).

В Православната църква последната седмица от живота на нашия Спасител Господ Исус Христос се нарича „Страстна седмица“ (т. е. седмица на страданията). През нея, след залез слънце, се изпълнява специално богослужение, което се нарича „Последование на Жениха“. То ни напомня за величието и страданията на Небесния Жених – Христос – и призовава към духовна бдителност.

Тропарят, който звучи в този компактдиск, започва със следните проникновени слова: „Ето, Женихът идва в полунощ и блажен е този раб, когато намери буден, а негостоеен ще е онзи, когато намери униващ...“

В това последование се откроява и още едно силно възбудящо песнопение – светилният „Чертог Твой“, чието изпълнение в храма се съпровожда с изнасяне на иконата на Христовите страдания. „Виждам Твоя чертог украсен, Спасителю мой, и нямам греха да вляза в него. Просвети облеклото на моята душа, Подателю на светлината, и ме спаси!“

По време на Великия пост чрез подвига на поста, усърдната молитва и искреното покаяние пред Бога ние се подготвяме за най-великото и славно събитие в световната история – Христовото Възкресение, а така също и за нашето собствено възкресение.

Богочовекът Господ Исус Христос, след като ни остави най-съвършеното учение за праведен живот, претърпя волни страдания и кръстна смърт за изкупване на първородния грях на човешкия род. Така кръстът от средство за мъчение стана средство за спасе-

ние на всички християни. Три дни след погребението Христос възкръсна, като по този начин показа Своята божествена сила и слава, победи смъртта и обезсили злото в света.

Възкресение Христово се нарича още „празник на празниците“ и „тържество на тържествата“. В знак на голямата радост, както първите християни, така и днес всички вярващи се поздравяват го празника Възнесение Господне с победния поздрав „Христос воскрес“ и отговарят „Воистину воскрес“. Характерно за всички пасхални последования е

*духовната радост и
тържественост,*

с която са пропити и всички пасхални песнопения.

При излизане от храма, преди да се огласи в полунощ „Христос воскрес“, се изпълнява призивът: „Дойдете, приемете светлина от незалязващата светлина и прославете Христа, Възкръсналия от мъртвите!“ По същото време се пее и „Воскресение Твое“, чийто текст повествува за ангелското възпяване на Христовото Възкресение с молитва и ние на земята да бъдем угостоеени с чисто сърце да славим Христа.

„Христос възкръсна от мъртвите, чрез смъртта смъртта победи и на тия, които бяха в гробовете дарува живот!“ – така тържествено пее светлата Църква с гумите на пасхалния тропар и прославя великата победа на нашия Спасител над смъртта.

Възкресение Христово е неповторимо спасително събитие в цялата човешка история. Затова и св. ап. Павел пише: „Ако Христос не е възкръснал, то празна е нашата проповед, празна е и вашата вяра“ (1 Кор. 15:14).

Призив за набиране на средства

Уважаеми братя и сестри,

С Божията помощ и с помощта на многобройни дарители изградихме храма „Света Троица“ в с. Згориград, Врачанско. Остава да се довършат цокълът и тротоарът около храма, оградата от север и изток и да се дообзаведе храмът.

Затова горещо ви молим да от-

кликнете според възможностите си на нашата нужда от средства за довършителните работи.

На всички дарители имената ще бъдат вписани в специална книга, която ще бъде поставена на видно място в храма, и споменавани при богослужение за благословение. Нека довършим заедно това богоугодно дело.

Бог да бъде винаги с вас и чадата ви!

Банкова сметка на храм „Света Троица“ – с. Згориград: 660 76644 – 101 280 321 1 в левове – ТБ „Биохим“ АД – клон „Батенберг“ – офис „Пирин“ – София, бул. „Ал. Стамболийски“ № 141, ОББ – клон Враца – б. к.: 20081212 – б. см.: № 1012451717 в лв.

За контакти: д-р А. Николчева, София, ул. „Екзарх Йосиф“ 9, тел. 981 48 19.

От църковното настоятелство

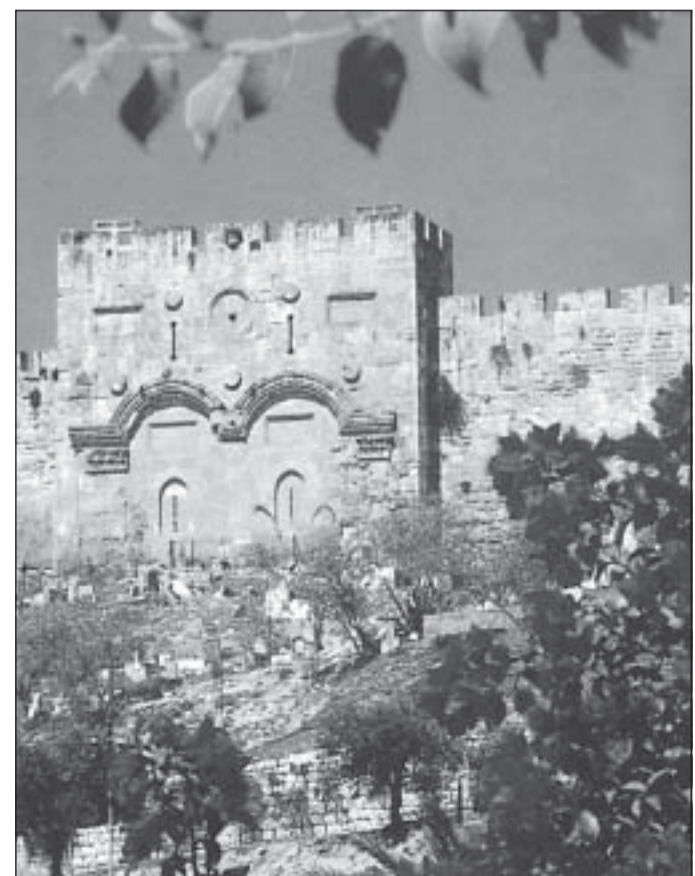

ЙЕРУСАЛИМ - ГРАД МЕЖДУ ЗЕМЯТА И НЕБЕТО

На древния арамейски език – езика, на който говорел Исус Христос – вместо „Отивам в Йерусалим“ казвали: „Изкачвам се в Йерусалим.“ И не само защото градът е съграден върху хълм, който наистина трябва да бъде изкачен. Казват, че Йерусалим е мястото, където човек е най-близо до Бога. А приближаването към Него винаги е свързано с човешкото извисяване – едно непрестанно изкачване на душата, нагоре и нагоре – към Създателя. За това Йерусалим не е просто един от многобройните туристически маршрути по света. От стари времена идването тук се означава само с една дума – поклонение.

По всяко време на годината човек може да направи своето „изкачване“ в Светия град. Но ако наистина иска да съзре живее последните земни дни на Спасителя и Неговото Възкресение, най-подходящото време за поклонение е Страстната седмица и Великден. Естествено то-

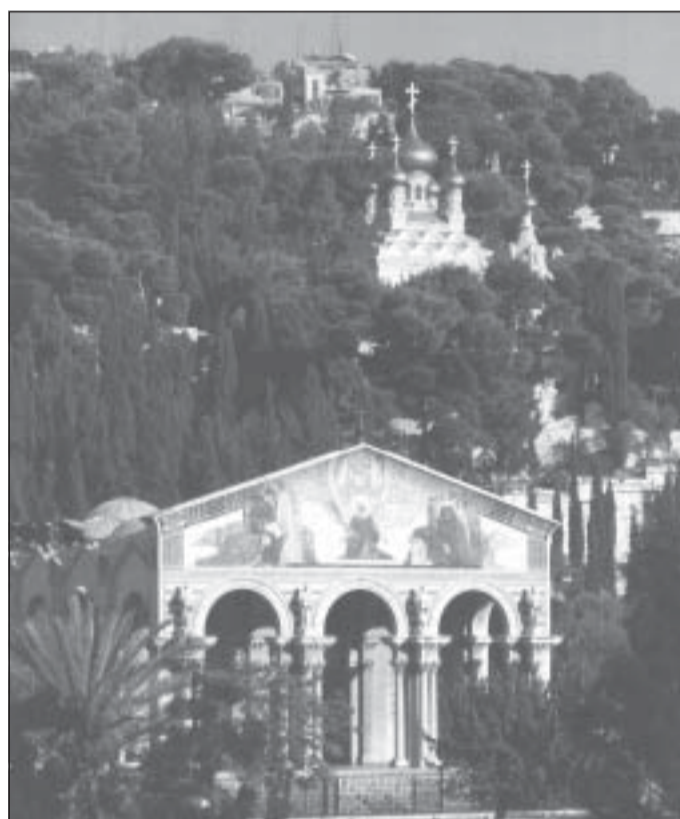
„Златната порта“, през която Спасителят влиза в Йерусалим, посрещнат с възгласи „Осанна!“

зи период има и недотам привлекателна страна – градът е претъпкан от поклонници. Блъсканицата и шумотевицата са несравнимо по-големи, отколкото през другите дни в годината, но само тогава човек може да стане свидетел на толкова интересни неща, които се случват само по Възкресение Христово. И особено ако е за православния Великден – тогава, следобед на Велика събота в църквата на Божи гроб слеза благодатният небесен огън – едно чудо, което продължава да става вече 2000 години.

Старият Йерусалим, основан от цар Давид преди повече от 3000 г., се издига върху карстово плато. Ако човек го гледа от долу – от източното подножие в долината Кедрон – добива наистина усещането за

град, който се извисява в небето

Неслучайно християнските химни възпяват земния Йерусалим като предобраз на Небесния Йерусалим – т. е. Божието цар-

Гетсиманската градина с руския манастир „Св. Мария Магдалина“ и „Църквата на всички нации“

ство. Старите крепостни стени, издигнати в библейски времена, превърнати и доизградени от римляни, византийци, араби, кръстоносци и османци, са прорязани от седем порти. Шестте от тях са отворени денонощно. Седмата е зазидана –

Златната порта

По времето на Исус тя е главният вход на града откъм изток. През нея, яздейки магаре, влиза Спасителят, посрещнат възторжено с палмови клони и възгласите: „Осанна! Благословен е идещият в име Господне!“

През същата тази порта, през 628 г. византийският император Ираклий решил да влезе триумфално, облечен в блестящи одежди, яздейки кон – завършайки се от победоносен поход срещу Персия. По време на този поход владетелят успял да възвърне от плен и да донесе обратно в Йерусалим великата светиня – Христовия Кръст, открит от царица Елена през IV в. и обкован със злато и скъпоценни камъни, който персите загра-

ват Месия, пред Златната порта е най-скъпо струващото гробище в света. Богати евреи от цял свят плащат хиляди, за да бъдат погребани точно тук – те вярват, че в Деня на Страшния съд ще бъдат възкресени най-напред юдеите, погребани пред Златната порта.

Точно срещу Златната порта, от другата страна на долината Кедрон е

Гетсиманската градина –

по времето на Исус тя е била осяяна с маслинови дръвчета и кипариси, с малки карстови дупки, в каквито вероятно са смятали да пренощуват Исус и учениците Му след Тайната вечеря. Подобна атмосфера днес има градината на тукашния руски манастир „Св. Мария Магдалина“. Под него е „Църквата на всички нации“ – католически храм. Издигнат е над скалата, край която Исус отправя последната Си молитва преди залавянето. Наблизо е станало и предателството на Юда. Особено мистична е Гетсимания на свечеряване, когато поклонническият поток е отшумял и вечерната тишина потапя човека в драматизма на нощта, когато Исус е предаден и заловен.

В Гетсимания е и друга светиня – гробът на света Богородица. Над него е издигнат храм и по голямо стълбище се слеза в наоса, където е каменното ложе, приело тялото на Божията Майка. На това място, след като е погребана от апостолите, тялото ѝ се възнеса на небето и отново е съединено с душата ѝ. Зад гроба, който едновременно е и църковен олтар, върху специален постамент е иконата „Св. Богородица Йерусалимска“ – същата, която гостува у нас през 2000-та година и предизвика невероятен наплив от вярващи.

Най-възълнуващият за християните маршрут в Йерусалим безспорно

Град на мира

Йерусалим (в превод от иврит означава „град на мира“) е най-големият град в Израел. Той е един от най-древните градове на света, съществува повече от три хиляди години. Населението му наброява 720 000 жители, но ежегодно хиляди туристи и поклонници се стичат към него.

Йерусалим има особен статут като място, в което има едновременно светини на юдаизма, християнството и исляма. Светиня за евреите е храмовото възвишение и неговата западна стена – Стената на плача („Котел“); за мюсюлманите свещен е храмът на върха на възвишението – комплексът Харам А-Шариф; за християните от всички вероизповедания място за поклонение са множеството храмове, свързани с живота на Исус Христос и Неговите последователи.

През 960 г. цар Соломон издига на планината Мория първия храм, който е разрушен през 587 г. от вавилонския цар Науходоносор. След завръщането си от вавилонския плен евреите построяват втори храм, който просъществува повече от 500 години и след това е напълно преустроен от цар Ирод Велики (34 – 7 г.).

Великолепният храм – най-голямото култово съоръжение на своето време, става символ на Йерусалим, олицетворение на неговата мощ и величие. Най-голямата еврейска светиня е напълно разрушена през 70 г. от римския император Тит.

През 686 г. Йерусалим е завзет от мюсюлманите, които обявяват храмовото възвишение за свещено място за исляма. Според тяхното предание от там пророк Мохамед се възнесъл на небето. След това в продължение на 150 г. – от 1099 до 1244 г. – Йерусалим е под властта на европейските кръстоносци.

През 1244 г. градът е завзет от египтяните. През 1517 г. армията на османските турци завзема цяла Палестина, включително и град Йерусалим.

От 1920 до 1947 г. Йерусалим е административен център на британското командване на територията на Палестина. През 1948 г. в резултат на военни действия градът е разделен. Западната част преминава към Израел и става неговата столица, а източната – към Йордания.

Днес статутът на Йерусалим е предмет на разгорещени дискусии. След победата в шестдневната война през 1967 г. Израел получава контрола върху цялата територия на града и обявява своя суверенитет над града. Съгласно Закона за Йерусалим от 30 юли 1980 г. Израел обявява Йерусалим за своя единна и неделима столица. В същото време ООН и болшинството от държавите не признават това решение, считайки Източен Йерусалим за част от окупирани територии.

започва при някогашната римска крепост Антония – до Лъвската порта, северно от Златната. По времето на Исус това място е извън очертанятия на еврейския Йерусалим. Тук след бичуването на Спасителя Пилат оправдателно си измива ръцете и Го осъжда на смърт чрез разпъване. На това място се издига храм, в чийто купол е изобразен голям трънен венец – спомен за Христовите страдания. От тук тръгва

„Виа долороса“ – Пътят на Страданията

или Пътят на Кръста. Това е тясна, каменна улица, често преминаваща в стълбища, осяяна със сергии и магазинчета, в които шумно се предлага всякаква стока и сувенири – две хиляди години след Христа шумотевицата в Йерусалим е все същата. А между сергиите – различни по големина параклиси и църкви. Те са знаци на местата, където е спирал Христос по пътя към Голгота – съхранили паметта за последните мигове на Спасителя, за страданията Му и за великата Му любов към свята.

Втората спирка е там, където Исус взима кръста Си, четвъртата напомня на последната среща с Майка Му, петата бележи мястото, където Симон Киринеец поема кръста, за да помогне на Исус...

„Пътят на Страданията“ свършва в

църквата на Божи гроб

Обикновено поклонниците най-напред се спират на „Плочата на помазанието“, която е точно срещу входа. Но за да извървите целия кръстен път на Спасителя, трябва първо да се отбие в дясно от входа. Малка вита стълба ще ви изкачи на Голгота – възвишението, където е разпънат Исус. Тук са 11-та и 12-та спирка от „Виа долороса“. Преди 2000 години мястото е било извън

Йерусалим, в непосредствена близост до стените му. От далече скалистият венец на хълма приличал на човешко чело и за това го наричали Голгота – т. е. лобно или чело място (на старославянски лоб е чело). За да разберете колко е бил висок хълмът, трябва да слезете до арменската църква и да се изкачите обратно – тук преди две хилядолетия е било подножието на хълма.

Стъклена витрина покрива къс разцепена скала от Голгота – евангелието разказва, че когато Исус издъхва на кръста, земята се разтресла и скалите се напукали. До тази скала е мястото на най-великата жертва в историята на човечеството.

Поклонникът коленичи под малък олтар и може да докосне скалата, в която е стоял забит кръстът с разпънатия Христос. Точно тук невинната кръв на Спасителя попила в земята, за да обнови света от недрата му. Под хълма Голгота в далечни библейски времена е погребан Адам – Христовата кръв достигнала черепа му и така първите хора били опростени, а човешкият род – изкупен.

След Голгота друга стълба ви връща на „Плочата на помазанието“ – тук съгласно древния юдейски обичай тялото на Исус е помазано с благовония, завито в бял плат. След което е пренесено и положено в изсечена наблизо скална гробница. Няколко метра след Плочата – в ляво от входа – вие сте пред заветната цел на поклонника християнин –

Божи гроб!

Евангелието разказва, че Исус е погребан набързо в скална гробница, която Неговият сподвижник Иосиф Ариматейски бил предварително приготвил за себе си. След разораването на Йерусалим от римляните през 70 г. Голгота и Гробът Господен постепенно били затрупани.

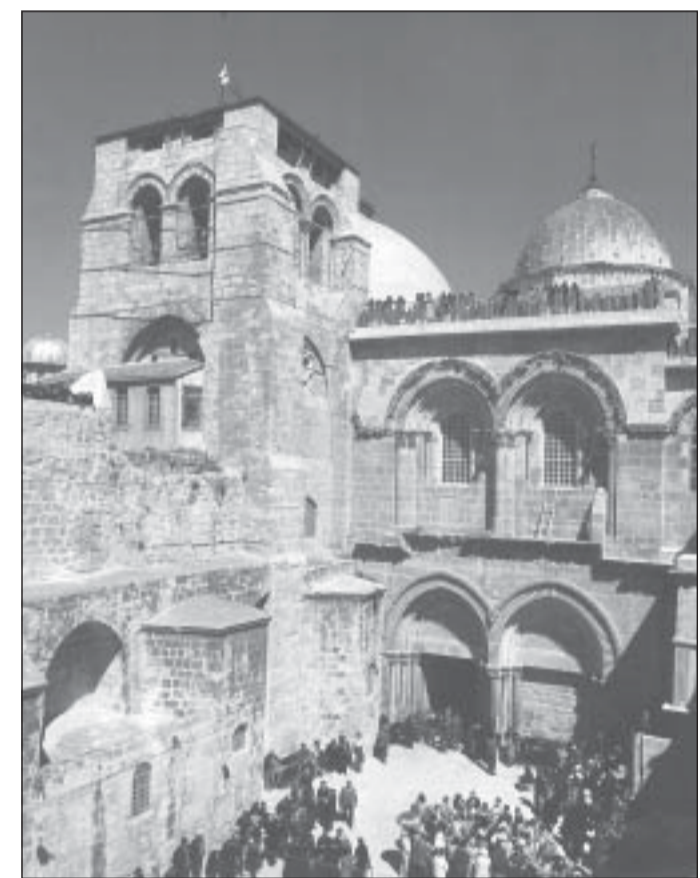
Едва през IV в., след като царица Елена прави експедиция, за да открие кръста и гроба на Христа, двете светини са разкрити отново и превърнати в храмове – преустроени и съединени впоследствие.

Църквата на Божи гроб всъщност представлява един огромен храмов комплекс, побрал под общ покрив хълма Голгота, Гроба Господен и храмове на различни християнски изповедания – православни, католици, арменци, копти. Бурната история и човешкият стремеж към благоукрашаване на тези най-велики християнски светини са запазили много малко от автентичността им. И все пак, въпреки това е неописуемо...

Основната част от храма има кръгла форма – символ на безкрайността на Вселената. В центъра на тази ротонда е Гробът Господен – олицетворение на Самия Бог – Творецът в центъра на цялото Си Творение. Куполът, който се издига над ротондата и Божи гроб, е наречен „омфлос“ – т. е. лъч, и християните смятат това място за път, център на света.

Преддверието на Божи гроб е миниатюрен параклис, наричан „Църквата на Ангела“. По средата има малък олтар, в който е вграден къс от камъка, закривал гробницата. Върху този камък жените, дошли да помажат тялото на мъртвия Исус в неделната сутрин, видели да седи ангел. От този камък той възвестява на човечеството великата вест: „Христос възкръсна! Защо търсите Живия при мъртвите, няма Го тук?!“

Върху олтара в „Църквата на Ангела“ всяка нощ се отслужва света литургия. Първи да сторят това имат право православните – православното богослужение започва в полунощ и завършва към 3 сутринта. След това идва ред на католическата литургия, после арменската и т. н.

Външен изглед (горе) и интериор на Голготския храм

От преддверието се влиза в също толкова малко помещение – тук през пролетта на 33 г. мистично, непостижимо за човешкия ум става тайнството, възвестено от ангела – духът побеждава материята, вечността – тленното. Спасителят възкръсна! Каменното ложе, върху което е лежало тялото на Бога и където три дни след разпятието Той възкръсна, е скрито под плочи от бял мрамор. Над него горят кандила-

та на всички вероизповедания, стопанисващи Божи гроб. Ако в храма има много поклонници, човек има не повече от минута, за да коленичи и да се концентрира в молитвата си. Но и това не е малко, защото се е докоснал до нещо, до което се е докосвал Самият Бог – гроба Му, от който продължава да извира Божията любов и да събира човешката надежда.

Хаджи Горан БЛАГОЕВ

Божидар Маринов е богослов и секретар на Софийската духовна семинария. Като ни припомня някои моменти от Свещеното Писание, авторът ни дава възможност да съпреживеем вярата на Авраам, Йов и Мария, които са пример за истински вярващи, т. е. верни Богу.

ТАЗИ Е ПОБЕДАТА НА СВЕТА: НАШАТА ВЯРА!

Господ Бог няколко пъти подлага на изпитание вярата на Авраам. Когато Бог го призовава да излезе от своята земя, от своя род и от дома на баща си и му обещава благословията си, със сигурност на Авраам не му е било много лесно. Той е човек като нас и затова се опитвам да си представя какво е изпитвал: та той дори не е знаел къде ще отиде – Бог е Този, Който го води. Дали се е притеснявал за предстоящите неизвестни обстоятелства, с които ще се сблъска, дали се е смаял на обещанието, че от него ще произлезе голям народ (да не забравяме, че Сарра е била неплодна и бездетна). Авраам е поставен пред труден избор, но той е имал нещо, което за доста хора, пък макар и наричащи себе си вярващи, е необяснимо – пълно доверие в Бога. Авраам е вярвал и не се е съмнявал, вярвал е, както дете вярва на баща си.

И Авраам тръгва. Тръгва по пътя, за който ние вече знаем – пътя на вярата, пътя към и със Бога, пътя, който всеки повярвал трябва да извърви, изоставяйки себе си, своите близки, своята земя и мечти. „Който

Вярата на Авраам

не се отрече от баща, майка, деца и дори от себе си, и не ме последва, не е достоен за Мен“ – казва Спасителят ни. Само в този откъс виждаме целия Нов Завет.

„Авраам повярва на Бога и това му се вмени за праведност“ – четем в книга Битие – и вижте, както правилно отбелязва о. Александър Мен – тук не е казано, че е повярвал в Бога; в края на краищата всеки човек, веднъж повярвал в Бога, вярва на Бога, доверява Му се и вярва на всяко Негово Слово.

И тук виждаме истинските проявления на вярата – Авраам не е седнал да умува, да обмис-

ля, да тълкува, той дори не пита как и защо, той търпеливо, в пълно смирение пред своя Бог, проявява истинското послушание, което се изисква от всеки вярващ – от всички нас.

Какво търпение, послушание, смирение и вяра ще да е имал Авраам (ако изобщо можеше да се измерят тези добродетели), за да понесе следващото, невъзможно изпитание – онова, за което датският философ Киркегор ще напише „Похвално слово за Авраам“ и ще го нарече „герой на вярата“. Защото, ако в първото изпитание той тръгва по пътя на вярата, в последвалото го той

стига до края – почти до границата на отчаянието.

„Господ, изкушавайки (т. е. изпитвайки) Авраама, му рече: Аврааме! Той отговори: Ето ме!“ (Бит. 22:1)

Забележете, Авраам говори с Бога като с приятел – щастлив, радостен, непринуден, изпълнен с доверие – не шепнешком, а провиквайки се силно: **ЕТО МЕ!**

И тогава той чува тежките думи, които никой баща не би могъл да понесе: „Вземи едничкия си син Исаака, когото ти обичаш, и иди в земя Мория, и там го принеси в жертва всесъжение.“

Дали се е уплашил или не, ние не знаем, но знаем със сигурност, че не се е усъмнил, че е чул Гласа на Бога – на своя Бог – и не е възроптал.

Авраам е вярвал и не се е съмнявал, той вярвал в невъзможното. Това е всъщност вяра на споделяне с Бога, живот със и във Бога, когато си поставил всичко свое в Неговите ръце, и твоята воля е вече Негова, оставяш Го Той да живее в теб, и ти живееш в Него.

Говорейки за Авраам, виждаме пример за вяра, изпитана в наистина крайни ситуации, но в сравнително кратък интервал от време.

Вярата на Мариам

Бог, Който не гледа на лице, а чете в сърцето ни, трябва да е видял в девичката Мариам онази вяра и чистота, които Той изисква от нас, за да достигнем богоподобие, към което сме призвани и да изпълним на земята Неговата воля, а тя е за спасение на всички човечи.

Тази чиста, смирена и изпълнена с покорство Приснодева не е чужда на вълненията и страховете, които изпитва всяко човешко същество. Затова и поздравът на Ангела към нея е: „Не бой се, Мариам, понеже ти намери благодат у Бога!“

Тежестта на Божественото откровение е толкова голяма, че само смиреният дух на едно преизпълнено с вяра сърце може да я приеме. „Ето рабинята Господня. Да ми бъде според думата ти!“

И както Авраам откликна на Божия призив с „Ето ме“, така и Мариам като послушно дете се отзова на повика на Небесния си Отец с покорното: „Ето рабинята Господня!“ Такава вяра могат да имат само хора, които живеят, които пребивават в абсолютна хармония с Божия Дух.

Тръгвайки по пътя, който Бог ни показва, избирайки Неговите стъпки и слушайки Неговите слова, ние ще стигнем до истината. Много хора казват, че не вярват в Бога, а в някаква сила, и цял живот търсят истината. Но как ще стигнат до нея, когато не вървят по правилния път, а избират криволичещи пътеки. И

тогава какво става с тях? С техния живот? Защото ако ние повярваме (с тази вяра), ако повярваме, че Иисус Христос е нашият Бог, ние ще започнем да се вслушваме в Неговите думи, ще вършим Неговите дела (които Църквата ни преподава). И тогава ще стъпим здраво на Неговия път, с цялото си същество, и вървейки (кога по-бавно, кога по-трудно), ще виждаме, ще ни се разкрива истината – за Него и за живота.

Ходейки по този път, ще получаваме и отговорите на въпросите, които от хилядолетия измъчват не само мъдреците, но дори и най-обикновените хора: защо съм; какъв е смисълът да съм тук; има ли Бог.

Та именно на тези въпроси ние чрез нашата вяра ще получим истинските отговори (защото ще ходим по Неговия път, а той е истината) и тогава ще разберем своя живот и неговия смисъл.

Тази ще бъде нашата награда, че ще имаме Живот – живот вечен, живот при Бога, живот истинен с нашия Бог.

„Защото всякояк, който е роден от Бога, побеждава света; и тази е победата, която победи света – нашата вяра. Кой побеждава света, ако не онзи, който вярва, че Иисус е Син Божий“ (1 Йоан. 5:4-5).

Божидар МАРИНОВ
Из доклад, изнесен на благовещенските четения „Измерения на вярата“, 2006 г. в Софийската духовна семинария

При Йов ставаме свидетели на това, как бе изпитана не само вярата му, но и неговото дълготърпение, и то в един продължителен период от време, с най-тежките изпитания, които биха могли да дойдат в живота на човека – загуба на деца, имот и телесно здраве. Какво му остава – само вярата, толкова голяма и силна, че той е готов да спори дори и със своя Бог, за да открие истината за случващото се.

Йов е дързък в търсенето на Истината. Въпросите, които той задава, не са ли същите, които от хилядолетия задават всички хора – въпросите на битието: защо се случва това с мен; в какво съм съгрешил. Докато се стигне до основния въпрос: защо съм.

Ние като християни знаем отговора на тези въпроси. Отговорът е: ние сме създадени за прослава на нашия Творец и Господ.

Йов не обвинява Бога в несправедливост, а иска да разбере каква е причината Той да допусне това

Вярата на Йов

страдание в живота му, след като не е съгрешил против Него. Господ му отговаря, като го насърчава да се замисли върху Божия промисъл и владичество Му над всичко видимо и невидимо. Защото всъщност Йов – човек непорочен, справедлив, богобоязлив и отбягващ зло (а това са думи, с които Сам Бог определя живота му) – минавайки през изпитанията, върви по пътя на вярата към достигане на онова състояние в Христа, за което св. отци говорят – човекът да се

богоуподоби и обожи. Но Изкупителят все още го няма.

Йов е доведен също до границата на отчаянието, както Авраам, и то не толкова поради загубата на всичко, което има, а заради това, че не може да разбере защо Бог постъпва така с него. И в един момент той възкликва: „Помежду ни няма посредник, който би сложил ръката си на нас двама ни“ (Йов. 9:33). Ето какво търси Йов, и ето Този, Когато той очаква. По думите на митрополит Антоний Су-

рожки – не някой, който между другото ще се опита да сближи противниците, а такъв, който ще застане в самата сърцевина на ситуацията и ще протегне ръцете си към двете страни, за да ги съедини.

Този образ на Посредника ние виждаме осъществен в историята чрез Боговъплъщението на Христос. Той дойде, застана в самата сърцевина на тази безизходна ситуация, на този неразрешим конфликт между Бога и човека, защото в Него има и двата елемента – Той е човек и Той е Бог. Той е Син Човешки и Син Божий.

Невярващите считат, че вярата, която имаме в Бога е нещо ирационално. Истината е друга. Вярата е най-рационалното, т. е. най-разумното нещо на този свят. Ако човек може да вярва, да разчита и да се уповава на собствените си способности и познания, които са ограничени, колко по-разумно е да вярва и да се уповава на Бога, Чие то знание и възможности са безгранични.

Свободата е абстрактно понятие, което става разбираемо едва когато липсва. Възможността да имаш своя държава, свой герб, свое знаме, свой химн, своя писменост, да слушаш православни проповеди на своя език, не е даденост. Пет века нашите деди, загубили в робството всичко, са мечтали и са се надявали това да се върне някога. Първият наш народен будител св. Паисий Хилендарски (1722-1773), чиято памет чествуваме на 19 юни, формулира ясно и точно трите стъпки, които трябва да извървим, за да вдишаме въздуха на Свободата: просвета, църковна независимост и национално освобождение.

Робството наред с многото си негативи има и този, че създава мрак – просветен и духовен. Ето с какви образовани хора е разполагал тримилionenният български народ, най-многобройният в Османската империя:

През Възраждането, от XVIII в. до Освобождението, сме имали около 600 висшисти. От тях 245 са медици, 51 юристи, 39 историко-филолози, 11 философи, 7 математици, 47 духовници, 25 инженери, 11 астрономи и др.

Около 2200 българчета са търсили знания във висши и средни училища в чужбина. Най-много от тях – 686 – са учащите в Русия, 416 – в турски учебни заведения, 206 – в румънски, 188 – в австро-унгарски, 126 – в гръцки, 116 – в чешки, 75 – във френски, 42 – в немски и др.

Възрожденската интелигенция била около 10 000 души, 3700 от тях са със средно и висше образование, останалите – с килийно, взаимно и класно. Образованите же-

ни са 659. Най-голям процент от интелигенцията (50,5%) са учителите (сред тях 9,2% са висшисти), духовенството е наброявало около 3600 души.

Това е броят на учените люде, човешкото ни богатство, които ще положат основите на Третото българско царство. Те дори не са толкова, защото споменатата статистика обхваща всички за последните сто години преди 1878 г. От тях немалка част живеят в чужбина и няма да се върнат никога в родината си. Остават малко, сиромашка бройка, но робството не позволява повече. По обективни причини първата заръка на Хилендарския светец не е изпълнена докрай.

Втората – църковната независимост – макар и трудно е извоювана през 1870 г.

Третата стъпка – освободителната борба – взема много жертви. Десетките въстания по време на робството са само репетиция за най-масовото, каквото е Априлското от 1876 г. В месеците след него просветените хора от Англия, Германия, Франция, Италия, САЩ и др. ще научат какво е България, какво е Батак, Перущица... Героизмът на Априлската епопея създава от хиляди чужденци, непознаващи и нечували дотогава за нашия народ, българолюбци.

Сред именните и безименни герои на национално-освободителните борби, които накараха света да се развълнува от нашата съдба, са и споменатите над 300 български православни свещенослужители. За двама от тях ще ви разкажем.

20 април 1876 г.

С КРЪСТА И ЗНАМЕТО

Освещаването на Самарското знаме

АРХИМАНДРИТ АМФИЛОХИЙ МИХАЙЛОВ

Архимандрит Амфилохий (Михайлов) е роден в Сливен през 1817 г. Получава духовно образование в Русия през 50-те години на XIX в. Бил е в много православни манастири в Русия, Румъния, Молдова и Гърция. По време на честите си пътувания се запознава с теглото на поробенния си народ. Когато избухва Кримската война (1853-1856), той става свещеник на българските доброволци в нея. Научавайки, че неговите съграждани се готвят за въстание, идва в България през 1860 и 1862 г., за да вземе участие в него. Отново е в Сливен през 1868 г. и агитира за въстание. Осъществява контакти с четите на Гунчо войвода, на Тодор Харбоолу и на Анастас Хаджидобрев. Помага с каквото може.

През 1875 г., когато сливналии решават да възстановят един от най-известните манастири „Св. Спас“, строен по времето на цар Иван Асен II, отново е тук. Наред с духовните си задължения той се включва в подготовката най-напред на Старозагорското, а после и на Априлското въ-

стание. Някои автори го сочат за автор на математическото доказателство, че Освобождението е близко. Чрез заменяне на буквите в цифрите, съответстващи на буквите от църковнославянската азбука, се получава годината 1876. Това е спорно. Безспорното е, че архимандрит Амфилохий е един от ревностните разпространители на огнените слова – „Туркия ке падне в 1876 лето“. А това е много вдъхновяващо за обезверените, които ще стигнат до там в своето духовно израстване, че поетът ще го нарече „пиянството на един народ“.

Ето какво пише за това математическо, философско откритие Иван Вазов: „Кой беше натъкмил тая чудновата комбинация и открил това съвпадение? Кой ум беше уловил в мрака тая светулка, тая необяснима игра на случая? Неизвестно. Такива явления новите хора ги наричат „каприз на случая“; старите ги наричат „орисия“.

Тъй предразсъдъкът обяснява, когато разсъдъкът се отказва...“

Летописецът на Априлското въстание Захари Стоянов е още по-категоричен: „Ако това лице, което и да е било то, живо или умряло – беше написало хиляда дебел томове, не щеше да подпали толкова огъня в сърцата на българския народ, отколкото можа да достигне това само с три думи.“

Нашите исторически книги са бедни на информация за нашия герой. Образът му трябва да създадем от отделни фрагменти.

Когато се подготвя корпусът на опълченците, успоредно с него се създава групата на свещениците, които да го обслужват. На 21 април 1877 г. за свещеник на 1-ва опълченска бригада е назначен архимандрит Амфилохий, а на 2-ра бригада – свещеник Петър Драганов. Любопитен факт е, че за свещеници на опълчението се назначават само българи. В началото на май 1877 г. архимандрит Амфилохий е въздигнат в длъжност свещеник на цялото опълчение.

На 6 май 1877 г. в съслужение със свещеник Петър Драганов архимандрит Амфилохий освещава Са-

марското знаме и отслужва тържествен молебен. Няколкото хиляди участници в този славен ден, сред които са ген. Н. Николаевич, П. Алабин, ген. Столетов, Евлогий Георгиев, старият хайдутин дядо Цеко Петков и шестте дружини на Българското опълчение с личен състав от 2500 души, сред които и 66-годишният опълченец Гаджал войвода, плачат от радост и вълнение.

Архимандрит Амфилохий служи вярно в редовете на българското опълчение. Той крепи духа на опълченците, вярата им. Духовният им пастир е до тях, когато силите и смелостта са на предела. С това той внася частица към заслугите на славните български дружини, които изминават пътя от Пловдив през Шипка и Стара Загора до победния завършек на Освободителната война. След това следите му се губят.

На 23 април 1904 г. в Казанлък се открива полков музей, прераснал през 1921 г. в градски исторически музей. Първият експонат на този музей е златният църковен кръст, подарен на свещеника на Българското опълчение архимандрит Амфилохий. Същият кръст, който той подарява през 1885 г., малко преди смъртта си, на казанлъшко поборническо-опълченско дружество „Шипка“. По-късно кръстът е изваден за няколко години от музея и с него 23-ти Шипченски пехотен полк участва славно в Балканските войни. Името на архимандрита е увековечено от певица на Добруджа Йордан Йовков, като го прави герой в разказа си „Най-вярната стража“.

Архимандрит Амфилохий умира през 1886 г., според едни автори в София, според други в Сливен.

ЙЕРОМОНАХ КИРИЛ СЛЕПОВ

Йеромонах Кирил Иванов Слепов е роден през 1830 г. в Сопот. Учи в килийното училище при местния манастир „Св. Спас“.

Съвсем млад приема монашеството. Отначало е в Гложенския манастир, а по-късно отива в манастира „Св. Никола“ край с. Калугерово, Пазарджишко, където е избран за игумен.

В началото на март 1876 г. се запознава с Георги Бенковски. Тази среща е съдбоносна. Приятелството им е пословично. До 12 май 1876 г., когато загива Бенковски, те са неразделни.

20 април 1876 г. заварва отец Кирил в Панагюрище. На 22 април в съслужение с поп Недельо Иванов и поп Груйо Бански тържествено освещава знамето на панагюрци и взема участие в тържествения марш на въстаниците по улиците на Панагюрище. Тук се проявява гениалността на Бенковски. Начело на манифестацията е Райна Княгиня, след нея – тримата свещеници и стотиците нагиздени като за парад въстаници. Свободата трябва да е видима, хората трябва да я докоснат, да я вдъхнат, да се насладят на новото, българското.

Събитията от следващите дни се развиват бързо. Бенковски създава чета, наречена „Хвърковата“, от около 200 души. Конете за нея са дарени от Влад Ненов Пашов. Четата лети през селата, за да вдигне населението. Начело са Георги Бенковски и поп Недельо Иванов, но той скоро се разболява и го замества отец Кирил. Хванал здраво в ръката си кръста от черквата в с. Поибрене, с разпилени дълги коси, този 46-годишен, по думите на Захари Стоянов „най-красив въстаник“, пали сърцата на селяните и те масово се включват в армията на Бенковски.

Пиянството бързо преминава. Въстанието е потушено жестоко. Бенковски и оцелелите четници търсят път към Влашко. Разделят се на групи. На 7 май 1876 г. Георги Бенковски, Захари Стоянов, Стефо Далматинец и отец Кирил Слепов търсят свой път за спасение.

Пролетта тогава е била по-скоро зима. Природата поставила ново изпитание, чисто физическо, пред въстаническите предводители. Гладни, окъсани, целите в кал и мръсотия, те се лутат из Тетевенския Балкан. Спят където намерят и както им дадат, хранят се, когато им дадат и каквото им дадат. И тук, в новото изпитание, един от тях – отец Ки-

рилу, извършва нещо, което може да накара всеки да се просълзи от гордост, че е българин и потомък на такива несломими мъже. На десети срещу единадесети май те пренощуват в една пещера, по-скоро малка дупка. Тя предпазва само главите, но не и телата от студа. Живи да ги оплачеш! Ето писменото свидетелство на Захари Стоянов от „Записките“: „Рано сутринта, щом захвана да се развиделява, ние бяхме събудени от молитвующия глас на о. Кирила. Той беше се изправил до едно дърво с кръста в ръката и следваше да чете някои черковни молитвици и правила, което ни напомни, че днес е денят на нашите просветители Кирил и Методий. В тая черковна службица взехме и ние участие, не лицемерно, разбира се... След свършване на службата о. Кирил ни поздрави с празника.“

В мръсното и мокро росо, посинял от студ, с полуизгоряла предния ден камилка, с развети дълги, несресани коси и брада, с кръст в ръка, с огън и мълнии в очите, див и недостижим, сам сред враждебната природа, той чинно върши своя свещенически дълг. Физически смазан, но духовно останал велик. Тръпки да те полаят и да изкрещиш от безсилие...

Имало е титанични български водачи! Имало е... Позлатеният сребърен кръст, с който отецът води орлите от Хвърковатата чета, сега изпълнява може би най-тържествената, най-необикновената, най-чистата и благоговейна „литургия“ в прослава на светите равноапостолни братя. В ужасните за четиримата дни, в последните им свободни часове отец Кирил Иванов Слепов намира връзката между Солунските братя, утвърдили славянския род като равен на богоизбраните, и стореното от тях самите – бунтовния напън за възкръсване на роба.

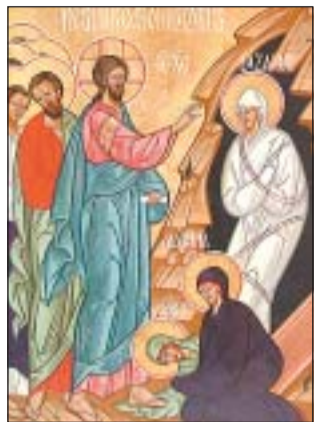
Отец Кирил Слепов умира на 17 януари 1877 г. в Цариградската тъмница. Погребан е в гробищата на квартала Фенер при един висок кипарис. Костите му са още там...

Беше вече споменато, че в национално-освободителното движение са записани имената на над 300 свещеници, от тях около 200 са подпомагали или пряко са участвали в Априлското въстание. Може да се каже, че народът не е бил изоставян, а е воден в трудни моменти от истинските си духовни пастири, които наред с Божия кръст носеха достойно и Кръста на своя поробен народ.

Иван ВЪЛКОВ

В НАВЕЧЕРИЕТО НА ВЕЛИКДЕН

ЛАЗАРОВДЕН

Евангелско събитие – Възкресяването на Лазар (Йоан 11:1-45).

Тогава мнозина от юдеите, които бяха дошли при Мария и видяха що стори Исус, повярваха в Него.

Богослужебен текст – Тропар гл. 1 на Лазарова събота.

За да увериш в общото възкресение, преди Твоите страдания от

мъртвите въздигна Лазаря, Христе Боже. Затова и ние, които носим като децата знамената на победата, на Тебе, Победителя на смъртта, викаме: осанна във висините! Благословен е, Който иде в името Господне!

Богослужение – Златоустова литургия.

ЦВЕТНИЦА

Евангелско събитие – Вход Господен в Йерусалим (Йоан 12:12-19, Марк 11:1-11, Лука 19:29-40).

На другия ден тълпи народ, дошли на празника, като чуха, че Исус иде в Йерусалим, взеха палмови клончета и излязоха да Го посрещнат, като викаха: осанна! Благословен Идеият в име Господне, Царят Израилев.

Богослужебен текст – Кондак, гл. 6

Носен на небесата върху престол, а на земята върху осле, Христе Боже, прие хвала от ангелите и прослава от децата, които Ти викаха: благословен си Ти, Който дойде да призовеш Адама.

Богослужение – сутринта – Златоустова литургия; вечерта – Последование на Жениха.

ВЕЛИКИ ПОНЕДЕЛНИК

В утринното евангелие (Мат. 21:18-43) се четат текстовете за изсъхналата смоковница (символ на юдейския народ, който се оказал недостоеен), за пратените на нивата двама сина и за сина на господаря и злодеите лозари.

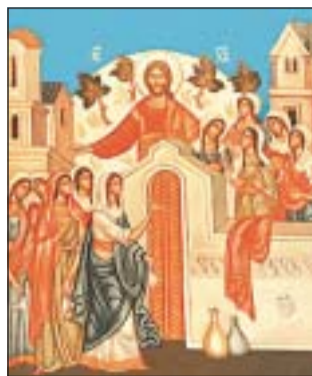
В литургийното евангелие (Мат. 24:3-35) – за разрушаването на Йерусалим и за края на света.

Богослужение – сутринта – Часове, Изобразителни, Вечерня и Преждеосвещена литургия; вечерта – Последование на Жениха.

Богослужебен текст – Тропар, гл. 8, понеделник, вторник и сряда на утренията.

Ето Младоженецът иде в полунощ и блажен е той раб, когото намери буден, а недостоеен е онзи, когото намери безгрижен. Затова, внимавай, душо моя, да не те налегне сън, та да бъдеш предадена на смърт и да останеш вън пред затворените врати на царството, но опомни се и възкликни: свят, свят, свят си, Боже, заради Богородица помилвай ни!

ВЕЛИКИ ВТОРНИК

Евангелско събитие – В утринното евангелие (Мат. 22:15-46 и 23:1-39) се припомня за усилията на книжници, фарисеи и садукееи да изкушават Исус Христос с различни въпроси и избличаването им от Него.

В литургийното евангелие (Мат. 24:36-51; 25:1-46; 26:1-2) се разказва за Страшния съд, за добрия

и лошия слуга, притчите за десетте девици и за талантите.

Богослужение – сутринта – Часове, Изобразителни, Вечерня и Преждеосвещена литургия; вечерта – Последование на Жениха.

ВЕЛИКА СРЯДА

Евангелско събитие – Утринното и литургийното евангелие (Мат. 26:6-16) ни напомнят за жената, помазала с миро Исус Христос в дома на Симона Прокажени във Витания и за предателството на Юда.

Богослужение – сутринта – Часове, Изобразителни, Вечерня и Преждеосвещена литургия; вечерта – Малко повечерие.

Богослужебен текст – В химнографията се развива антирезата блудницата, умила нозете на Спасителя, и ученикът предател Юда и възможността всеки грешник да се спаси, и всеки Христов ученик да погине.

ВЕЛИКИ ЧЕТВЪРТЪК

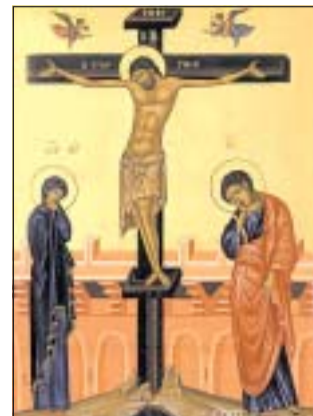
Евангелски събития – Исус Христос умива нозете на учениците Си, установява тайнството Евхаристия, молитвата в Гетсиманската градина и залавянето на Исус Христос (Мат. 26:17-57).

Богослужение – сутринта – Утрения, Велик маслосвет, Вечерня и Василиева литургия; вечерта – Последование на 12-те евангелия (т. е. четат се 12 откъса от Евангелието, припомнящи страданията Христови).

След прочитането на 5-то евангелие се изнася от св. олтар Разпятието и се поставя в средата на храма за поклонение.

Богослужебен текст – вместо Херувимската песен се пее: На Твоята тайна вечеря за участник ме приеми днес, Сине Божий; защото няма да издам на Твоите врагове тайната, нито целувка ще Ти дам като Юда, но като разбойника Те изповядвам: спомни си за мене, Господи, кога дойдеш в царството Си.

ВЕЛИКИ ПЕТЪК

Евангелски събития (Мат. 27: 1-60) – Осъждането на смърт на Исус Христос, кръстните страдания, смъртта и погребението на Спасителя.

Богослужение – сутринта – Царски часове, Вечерня, на която символично се извършва сваляне на Христовото тяло от кръста и погребение чрез изнасяне на Плащаницата; вечерта – Опело

Христово и лития около храма.

Богослужебен текст – Антифон 15, глас 6.

Днес виси на дърво Този, Който надвеси земята над водите; с венец от тръни се увенчава Този, Който е Цар на ангелите; в лъжлива багреница се облича Този, Който облича небето с облаци; плесница прие Този, Който в Йордан освободи Адам; с гвоздеи се прикова Младоженецът на Църквата; с копие се прободо Синът на Дева. Покланяме се, Христе, на Твоите страдания. Покажи ни и славното Твое възкресение.

ВЕЛИКА СЪБОТА

Евангелско събитие – След кръстната Си смърт Христос слязъл с душата и Божеството Си в ада, още докато тялото Му било в гроба, за да благовести спасение и там. Извел от ада в небесното царство всички старозаветни праведници.

Богослужение – сутринта – Вечерня и Василиева литургия.

След апостолското четиво на литургията се променя обстановката в храма: одеждите на свещенослужителите и облачението на храма се променят в светли цветове в знак на радост от Възкресението.

Богослужебен текст – Вместо Херувимската песен на литургията се пее:

Да замълчи всяка плът човешка и да застине със страх и трепет и нищо земно да не мисли. Защото Царят на царуващите и Господ на господаруващите иде да бъде заклан и да даде Себе Си за храна на вярващите. И пред Него вървят ангелските ликове с всички начала и власти, многооките херувими и шестокрилите серафими, които закриват лица и пеят песента: алилuia, алилuia, алилuia!

ВЪЗКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО

Богослужение – Извършва се Пасхална полунощница, Пасхална утрения и Златоустова литургия. В 24 часа в събота срещу неделя чрез евангелското четиво се възвестява Христовото Възкресение и свещеникът поздравява миряните с „Христос Воскресе!“.

Богослужебен текст – Ирмос, гл. 1.

Ден на възкресение е, нека, люде, да сияем: Пасха е, Господня Пасха! Защото от смърт към живот и от земята към небето Христос Бог преведе нас, които пеем тържествена песен.

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2006 г.

„Църковен вестник“	сп. „Духовна култура“
1 година ..... 21,00 лв.	1 година ..... 18,00 лв.
6 месеца ..... 10,50 лв.	6 месеца ..... 9,00 лв.
3 месеца ..... 5,25 лв.	3 месеца ..... 4,50 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 987-56-11
тел./факс 980-30-16
e-mail: synpress@dveribg.net
РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ
Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синаodalно издателство на БПЦ
НУВ Биохим, клон Европа – София, ул. „Алабин“ № 58
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018
IBAN BG 59 BASX 9660 1018 1470 18

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!